

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Legenda aurea sanctorum, sive Lombardica historia

Jacobus <Genua, Erzbischof>

[Lyon], 20. Juli 1486

De dedicatione templi clxxviii

[urn:nbn:de:bsz:31-289352](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-289352)

De dedicatione templi

De dedicatione templi. clxxviii.

Dedicatio ecclesie inter alias festiuitates ab ecclesia celebratur. Et qm duplex est ecclesia siue templum. scilicet materiale et spirituale. ideo de huius templi duplicis dedicatione hic breuiter est agendum. Circa dedicatione aure templi materialis tria videnda sunt. Primo quare dedicatur siue consecratur. Secundo qualiter consecrat. Tercio p quos pphanaf. Et quia in templo duo sunt que consecrant. scz altare. et ipm templu ideo primo videndum est quare consecrat altare. scdo quare templu. Altare aut consecrat ad tria. Primo ad sacramentum dñi offerendū. Scñ. viij. Edificauit noe altare dño. et tollens de cunctis uolucris et pecoribus mundis obrulit sup altare. Hoc aut sacramentū est corpus et sanguis xpi. que in memoriā passiois dñice imolamus. iuxta qd nobis pcepit dicens. Hoc facite in meam comemorationē. Habemus em triplex memoriale dñice passiois. Unū in scripto scz passio xpi ymaginib⁹ figurata. Et hoc habet fieri q̄tum ad uisum. Ipsa enis crucifixi ymago et alie ymagine in ecclesia fiunt ppter rememorationē excitandā deuotionē et instructionē. qz sunt quasi libri laycorū. Secundū in uerbo. scz passio xpi predicata. Et hoc habet fieri q̄tum ad auditū. Tercū in sacramento. scz passio in hoc sacramento tā signanter exp̄ssa. in quo corpus et sanguis xpi ueraciter continet et nobis offert. Et hoc memoriale habet fieri q̄tum ad gustū. Si ergo affectū nostrū accēdit passio xpi descripta et amplius p̄dicata. multo fortius inf. amare debet in hoc sacramento tā signanter exp̄ssa. **S**cdo ad nomen dñi inuocandū. Scñ. xij. Edificauit abrahā altare dño qui apparuit ei. et inuocauit ibi nomen dñi. Hoc aut inuocatio scdm apostolum prima ad thimo. ij. habet fieri. aut p obsecrationes que fiūt cū adiuratione p malis remouendis. aut p orōnes que fiunt p bonis impetrādis. aut p postulatiōes que fiunt p bonis cumulandis. aut p gratiarum actiones que fiunt pro bonis habitis cōseruandis. Inuocatio aut que fit sup altare. pprie dicit missa eo qz celestis missus scz christus a patre mittitur qz ipam hostiā consecrat. et per eundē a nobis patri mittit ut p nobis intercedat. Unū hugo. Ipsa hostia sacra missa uocari p̄t. quia transmissa est. primo a patre nobis p incarnationes. scdo a nobis patri p passionē. Similiter in sacramento primo a patre nobis p sanctificationē. qua nobiscū cē incipit. postea a nobis patri p oblationē qua p uobis inter-

cedit. **E**t nota qz missa tribus linguis. canif. scz greca. hebraica. et latina. ad representandū titulum dñice passionis qui scriptus erat grece. hebraice. et latine. Item ad notandū qz omnis lingua debet deum laudare. que per hanc triplicē linguam intelligitur. Latina aut sunt euangelia. epistole. orationes. et cantus. Greca sunt kyrieleyson christeleyson. que nouem vicibus cātant. ut ad societate nouem ordinū angelorū perueniamus. hebraica sunt alleluya. amen. sabaoth. et ofanna. **T**ercio ad cantandum. Eccle. xlvij. Dedit illi contra inimicos potentia. Et stare fecit contra altare cantores. et in sono eorū fecit dulces modulos. Et dicit modulos in plurali. qz scdm hug. de sancto victore. tres sunt species sonorū qui faciunt tres modulos. fit em sonus pulsu flatu et cantu. Ad citbarā pertinet pulsus. ad organū flatus. ad uocē cantus. Assignari p̄t hec psonaria sonorū cōcordie morū si referat ad pulsus citbare manuū opatio. ad flatū organi mētis deuotio. ad cantū uocis sermonis. exhortatio. Et infra. Quid p̄dest dulcedo oris sine dulcedine cordis. frangis uocē frange et uolūtatē. Seruas psonantiā uocū. serua concordia morū. ut p exemplis cōcordes. primo p uoluntate dñi. per obedientiā magistro. Hoc igit triplex genus musicorū refert ad triplicē differentia officij ecclesie. sicut dicit in mitrali de officio. Nā ipm officium ecclesie cōsistit in psalmis in cantu et in lectiōibus. Primum igit genus musicorū est qd fit pulsu digitorum ut in psalterio et similibus. Et ad illud p̄tinet psalmodia. psal. Laudate eum in psalterio et citbara. Scdm est qd fit cantu sicut in uoce. Et ad istud p̄tinet lectiōes. psalmista. psallite ei in uociferatione. Tercū qd fit flatu sicut in tuba. Et ad istud p̄tinet cātus. psalmista. Laudate eū in sonotube. **T**emplū autē seu ecclesia consecrat quintuplici ratione. Primo ut inde dyabolus et eius potestas expellat. ut refert greg. in dyalogo qz cū quedā ecclesia arrianorū fidelibus reddita cōsecraretur et reliquie sancti sebastiani et beate agathe illuc delate fuissent. populus ibidē cōgregat⁹ post cum subito intra istos pedes huc illucqz discurrere senserūt. Qui fores ecclesie repetēs a nullo uideri potuit. omnesqz in admirationē cōmouit. Qd idcirco dñs ostendit. ut cunctis patefieret qz de loco eodem immundus habitat or exiret. Sequenti autē nocte magnus in eiusdē ecclesie tectis strepitus factus est ac si in hoc aliquis errādo discurreret. Secūda nocte itez grauior sonus increuit. Tanto uero terrore terciqz insonuit. ac si omnis illa ecclesia a

De dedicatione templi

fundamētis fuisset euerſa. ſtatimq; reſceſſit. nec amplius illa antiqui hoſtis iquictudo appuit. Sed p̄ terro:is ſonitū quē fecit inotuit. a loco quē diu tenuerat q̄ coactus exibat. Hec greḡ. **S**ecundo cōſecraſ vt ad eā fugientes ſaluent. Unde aliquē eccleſie poſt dedicationē a principib⁹ priuilegianſ vt qui ad eā cōfugerint ſaluent. Vñ dicit canon. Reos ſanguinis defendit eccleſia ne vitam perdāt et mēbra. Et ob hoc ioab in tabernaculū fugit. et cor nu altaris apprebēdit. Tercio cōſecraſ vt ibidem orōnes exaudianſ. Qd̄ ſignatū eſt. iij. reg. viij. vbi ſalomon dedicato tēplo ait. Quicūq; rogauerit in loco iſto. exaudies in loco habitaculi tui in celo. et cū exaudieris ꝑ ꝑicius eris. Adoram⁹ aut̄ in ipſo eccleſijs ad orientē. Qd̄ ſit triplici ratione ſcōm da maſcenū libro. iij. c. v. Primo vt patriā noſtrā nos requirere oſtēdamus. Scōdo vt ad xpm̄ crucifixus reſpiciamus. Tercio vt venientē iudicē nos expectare moſtre mus. At cū ſic. Deus paradifum in eden ad orientē plantauit. Unde hominē trāſgreſſum exalē fecit. et ante padifum ex occidente habitare fecit. Antiquas igit̄ patriā exquiretes. et ad ipſam aſpicientes. deū ad orientē adoramus. Sed et dñs crucifixus ad occidentem reſpiciebat. et ita adoramus ad ipſm̄ reſpicientes. Et aſſumptus ad orientē ſuſceperebat. et ita ipſm̄ apli adorauerūt. Et ita veniet quō viderūt eū eunſ in celū. Ipſm̄ igit̄ expectātes ad orientē adoramus. Hec dama. Quarto ſecraſ vt ibidē laudes deo ſoluamſ. Qd̄ q̄ dē ſit i ſeprē horis canonicis. ſc̄z matutinis prima tercia ſexta nona veſpa et cōpletorio. Et lic̄ i quolibet hora dici deus eſſet laudandus. tamen q; ad hoc infirmitas n̄ra non ſufficit. ordinatū eſt vt his horis ſpecialiter deū laudemus. eo q; he bore ab alijs priuilegiatae ſunt in aliquibus. Nā in nocte media qua matutine celebranſ xps̄ natus eſt. captus et illuſus a iudeis fuit. In hac iterū hora infernus ſpoliauit. Dicit̄ em̄ in mitrali q; in media nocte in fernū ſpoliauit large accipiēdo. ſc̄z ante lucē mane ſurrexit. hora prima appuit marie magdalene. In media etiā nocte ad iudiciū venturus aſſerit. Vñ hiero. Reor̄ inq; traditionē apoſtolicā ꝑm̄iſiſſe vt die vigilarū paſche ante noctis mediū dimittere nō liceat ꝑꝑos expectātes aduentū xpi. Et poſt q̄ aduenerit illud tēpus ſecuritate preſūpra feſtū cūctos agere diē. In hac igit̄ hora laudes deo cāramus. vt ei de eius natiuitate captione. et patrū liberatiōe gr̄as agamus et eius aduentū ſolliciti expectemus. Ad dñm̄ etiā matutinales laudes. q; in mane egyptios in mare ſubmerſit. mundū creauit

et ſurrexit. In hac ergo hora laudes deo reddim⁹ ne mari huius mūdi cū egyptijs demergamur. vt ꝑ noſtra creatiōe et eius reſurrectiōe gratias deo reddamus. In hora prima xps̄ ad tēplū maxime cōueniebat. et populus ibidē ad eū maniebat. i. ad eū feſtinabat. vt diceſ luce. xxi. Pilato ꝑſentat⁹ fuit. In hac etiā hora reſurgens mulieribus primo apparuit. Hec eſt etiā prima hora diei. Ideo ergo in hac hora in eccleſia deo laudes exolum⁹. vt xpm̄ imitemur et ſibi reſurgētē et apparētē gr̄as agam⁹ et vt deo tanq; omnū principis ipſius diei ꝑmicias ſoluamus. In hora tercia xps̄ linguis iudeoz crucifixus eſt. a pilato ad colūnam flagellatus eſt et adhuc vt dicit̄ in hiſtorijs. colūna vbi ligat⁹ fuit veſtigia cruoris oſtēdit. et hac eadē hora ſpūſſanctus miſſus eſt. tenebre ꝑ vniuerſum mundū facte ſunt. vt in morte dñi ſol lugēs ſe veſtib⁹ nigris cōtegeret. et ne dñm̄ crucifigētibus lumē ꝑberet. et in hac hora i die aſcenſionis cū diſcipulis diſcubuit. In nona hora xps̄ ſpūſū emiſit. miles latus eius aperuit cetus apoſtolorū ad orandum cōuenire cōſuevit. et xps̄ in celū aſcendit. Propter has ꝑꝑerogatiuas deū in his horis laudamus. In veſpera xps̄ in cena ſacramentū corporis et ſanguinis inſtituit. pedes diſcipulorū lauit. de cruce depositus. in ſepulcro collocatus fuit. diſcipulis i habitu ꝑegrinū ſe manifeſtauit. ꝑꝑobis omnibus in hac hora eccleſia xpo gratias agit. In cōpletorio xps̄ ſanguineas guttas ſudauit. monumēto eius cuſtodia deputata fuit. et ibidē quieuit. reſurgēs pacē diſcipulis nunciauit. Et ꝑꝑobis gratias deo reddimus. Has autē laudes qualiter deo exoluere debeamus dicit̄ bernardus. fratres mei immolantes hoſtiam laudis iungamus verbis ſenſus. ſenſui affectū. affectui exultationē. exultationi maturitatē. maturitati humilitatē. humilitati libertatē. Quinto conſecraſ vt ibidē ſacramenta eccleſiaſtica miniſtrantur. Unde ipſa eccleſia efficit̄ quaſi taberna dei. in qua ſacramenta continent̄ et miniſtranſ. Quedam em̄ miniſtrātur et danſ intransib⁹ vt baptiſmus. quedā exuntibus. ſc̄z extrema vñctio. quedā cōmorantibus. et horū quidā ſunt miniſtrātes. his datur ordo. Quidā pugnātes. et horū quidam pugne ſuccumbūt. his datur penitētia. Quidam inſiſtunt et his conferſ audacia animi vt roborent̄. et hoc ꝑ cōfirmationē. datur cibus vt ſuſtentanſ et hoc ꝑ eukariſtie ſumptionem. ſit remotio impedimētū ne deſiciant. et hoc ꝑ matrimonij cōiunctionē. Secundo videndū eſt qualiter conſecraſ. Sed primo de altari. ſecundo de eccleſia. **A**d conſecra

De dedicatione templi

tionem autē altaris plura concurrūt. Primo enim quatuor: cruces de aqua benedicta in quatuor: cornibus altaris cōfigurant. Scđo ipm̄ septies circuit. Tercio aqua benedicta cū yfopo septies aspergit. Quarto incensum in ipso cremat. Quinto crismate mungit. Sexto mūdīs pānis operitur. Hec autē re- presentāt ea q̄ debēt habere illi qui ad altare accedunt. Debēt em̄ primo habere caritatē quadrupli- cem p̄ crucē acquisitā. vt sc̄z diligāt deū seip̄s amī- cos et inimicos. Et hec signant quatuor: cruces in quatuor: cornibus altaris facte. Et de his quatuor: cornibus caritatis dicit in gen̄. xxvij. Dilataberis ad orientē et occidentē. septentriones. et meridiem. Uel ideo quatuor: cruces in quatuor: cornibus sūt ad significandū q̄ xp̄s p̄ cruces quatuor: mūdī p̄tes saluauit. Uel ideo ad significandū q̄ crucē dñi qua- tuor: modis debemus portare. sc̄z in corde per me- ditationē. in ore per cōfessionē. in corpore p̄ mori- ficationē. in facie p̄ assiduā imp̄sionē. Scđo debēt habere curā et vigilātiā. qđ significat p̄ circuitus. Unde tūc cantat. Inuenerūt me vigiles &c. Debēt em̄ solite vigilare sup̄ gregē suum. Unde negli- gentiam prelati ponit gilbertus inter ridiculosa dicens. Ridiculosa an magis piculosa res est spe- cularo: cecus. p̄cursor: claudus. negligens p̄latus. do: tor: nescius. p̄eco: murus. Uel p̄ septem circui- tus circa altare significant septem meditatiōes et considerationes quas circa septē p̄lices virtutē hu- militatis xp̄i habere debemus. et p̄ ipas frequēter circuire. Prima virtus est q̄ cum diues esset factus est paup̄. Secunda q̄ in p̄sep̄io positus. Tercia q̄ parētibz subditus. Quarta q̄ sub manu serui ca- put inclinauit. Quinta q̄ discipulū furem et p̄odi- torem sustinuit. Sexta q̄ ante iniquū iudicē man- suctus tacuit. Septima q̄ p̄ crucifixoribus clemē- ter orauit. Uel p̄ septem illos circuitus significant septem vie xp̄i. Prima fuit de celo in vteram. scđa de vtero in p̄sep̄iū. tertia de p̄sep̄io in mundū. quarta de mundo in patibulū. quinta de patibulo in sepulcrū. sexta de sepulcro in limbū. septima de limbo resurgēs in celū. Tercio debent habere dominice passionis memoriā. qđ significat per as- perionē aque. Septem em̄ aque asperiones sunt septē sanguinis xp̄i effusiones. Quarū prima flu- xit in circūcisione. scđa in oratione. tertia in corpo- ris flagellatione. quarta in capitis coronatiōe. quin- ta in manus p̄oratione. sexta in pedū affixione. septima in lateris agitiōe. He autē sanguinis aspsio- nis facte fuerunt cum yfopo humilitatis et inesti- mabilis caritatis. yfopus em̄ est herba humilis et

calida. Uel ideo septies aspergit. ad significandū q̄ in baptisimo septem dona sancti spiritus dantur. Quarto debent habere orationē feruentē et de- uotam quod significat per concremationē thuris. Thus em̄ habet virtutem ascendendi ex fumi leui- tate. cōsolidandi ex sua qualitate. cōstringendi ex cōglutinatione. p̄fortandi ex aromaticitate. Sicut a- tio ascendit in dei memoriā. animas cōsolidat quā- tum ad culpā p̄teritam impetrando medelā. con- stringit q̄rum ad futuram impetrando cautelam. confortat q̄rum ad presentem impetrando tutelā. Uel potest dici q̄ deuota oratio per thus significa- tur quia habet ad deum ascendere. Ecclesiasti. xxv. Oratio humiliantis se nubes penetrat. Odorem deo reddere. Apocalipsis. v. Habentes singuli ci- tharas et phialas suas plenas odoramentorū &c. Ex corde inflammato p̄cedere. Apoc. viij. Dara- sunt ei incensa multa &c. Et infra. Accepit ei thu- ribulum et impleuit illud de igne al. &c. Quinto debent habere nitore cōscientie et odore bone fa- mie. quod significat per crisma quod conficitur ex oleo et balsamo. Debent em̄ habere puram con- scientiam vt possint dicere cū apostolo. Gloria no- stra hec est testimoniū conscientie nostre. Bonam famam. Unde. i. thi. iij. Oportet illum testimoniū habere bonum ab his qui foris sunt. Criso. Clerici nullam debent habere maculam. nec in verbo. nec in cogitatu. nec in facto. nec in opinione. quia ipsi sunt pulchritudo et virtus ecclesie. et si male fuerint totā deturpāt ecclesiā. Sexto debent habere mū- ditiā opatiōis bone qđ significat per pānos albos et mūdōs quibus altare opitur. Usus em̄ vestimē- torū inuentus est ad regendū calefaciendū et ornā- dū. Sic bona opa tegūt anime nuditatē. Apoc. iij. Vestimētis albis induaris. vt nō appareat p̄fusio nuditatis tue. Dñāt aīam ad honestatē. Ro. xij. Iudua mur arma lucis &c. Calefaciūt inflāmando ad caritatē. Job. xxxvij. c. Nōne vestimēta tua cali- da sunt &c. Modicū em̄ valeret accedēt ad altare si haberet dignitatē sumā et vitā infimā. Beñ. Mō- struosa res est sedes prima et vita ima. gradus su- p̄mus. et status infimus. vultus grauis. ac leuis sermo mltus. fructus nullus. ingēs auctoritas. et ani- mi instabilitas. Scđo videndū est qualiter ecclesia consecrat. et ad hoc plura concurrūt. Ep̄s em̄ ipsam ecclesiam ter circuit. et qualibet vice ve- niens ad ianuā p̄cutit baculo pastoralī dicēs. Ape- rite portas principes vestras &c. Interius et exte- rius aqua benedicta ipsa ecclesia irrigatur. Inpa- uimento fit crux de cinere et sabulo ex transueris

De dedicatione templi

angulo orientis vsq; ad angulū occidentis. et ibi literis grecis et latinis scribitur alphabetū. In parietibus ecclesie cruce depingunt. et ipse cruce illuminantur et crismate inungunt. Primum ergo scilicet triplex circuitus signat triplicem circuitū quem fecit xps. ppter ipsius ecclesie sanctificationes. Primus fuit qd de celo venit in mundū. secundus qd de mūdo descendit ad limbū. tertius qd de limbo rediens et resurgens ascendit in celū. Uel triplex circuitus fit ad ostendendū qd illa ecclesia consecrat ad honorem trinitatis. Uel triplex circuitus signat triplicem statū saluandorum de ecclesia. qui sunt virgines continentis et coniugati. Hec etiam designant in dispositione materialis ecclesie sicut ostendit rich. de sero victore. Nam sanctuariū signat ordinem virginum. chorus ordinem continentium. corpus coniugatorum. Strictius est sanctuariū qd chorus. et chorus qd corpus. qd pauciores sunt virgines qd continentis. et continentis qd coniugati. Sanctior est etiā locus sanctuarij qd chorus. et chorus qd corpus. quia dignior est ordo virginū qd continentium. et continentium qd coniugatorum. Hec rich. **S**ecundū scilicet trina ad hostiū percussio signat triplex ius qd habet xps in ecclesia quare sibi debet apiri. Est enim sua creatione. redemptione. et glorificationis permissione. De hoc triplici iure dicit anselmus. Certe dñe quia me fecisti de beo amori tuo meipm totū. quia me redemisti. de beo amori tuo meipm totū quia tanta promittis. de beo meipm totū. immo tm̄ de beo amori tuo plus qd meipm. qm̄ tu es maior meipso. pro quo dedisti teipm. et cui promittis teipsum. Trina autē proclamatio. atollite portas principes vestras significat trinā eius potentiam. scilicet in celo. in mundo et in inferno. **T**ercio interius et exterius aqua benedicta aspergit. qd fit triplici de causa. Primo ppter demonis expulsionē. Aqua enim benedicta habet propria virtutem expellendi ipm dyabolum. Uñ in exorcismo aque dicit. Ut sis aqua exorcisara ad effugandas omnē potestatem inimici et ipm inimicū eradicare etc. Ista autē aqua benedicta fit ex quatuor rebus. scilicet ex aqua. vino. sale et cinere. quia vix quatuor sunt que maxime inimicū expellunt. scilicet lachrimarū effusio que per aquam. spiritualis exultatio que per vinū. matura discretio que per sal et profunda humiliatio que per cinerem designatur. Secūdo ppter ipsius ecclesie expiationē. Omnia enim terrena ppter peccatū corrupta sunt et fedata et ideo locus ipse aqua benedicta aspergit. vt ab omni feditate et imundicia liberet purget et expietur. Hinc est etiā qd in lege omnia pene per aquā

mundabant. Tercio ppter oēm remouendam maledictionē. Terra ei a principio cū fructu suo maledictione accepit. ex eo qd ex ei fructu deceptio facta fuit. aqua vō nulli maledictioni subiicit. hinc est qd dñs comedit piscē. sed nō legit comedisse carnē nominatim. nisi forte de agno paschali ppter preceptū legis in exemplū. scilicet abstinenti aliquādo a licitis. et aliquando eadē comedendi. Ut ergo oīs maledictio remoueat. et benedictio introducat. ideo aqua benedicta aspergit. **Q**uarto in pavimento alphabetū scribit. qd quidē representat cōiunctionē vtriusq; testamenti. scilicet gentilis et iudei. vel paginā vtriusq; testamenti. scilicet articulos nostre fidei. Illud enim alphabetū ex litteris grecis et latinis in cruce factis representat vñionē in fide populū gentilis et iudei per crucem xpi factam. Unde et illa crux ex transuerso angulo orientis vsq; ad angulū occidentis ducit. ad significandū qd ille qui prius erat de xter factus est sinister. et qui erat in capite factus est in caudā. et econuerso. Secūdo representat paginā vtriusq; testamenti. qd per crucē xpi adimpletū est. Unde moriens dixit. cōsummātum est. Et crux ex transuerso ducit. qd vñū testamentū in alio continet. Quia rota erat in rota. Tercio representat articulos fidei. Ecclesie enim pavementū est nostre fidei fundamentū. elemēta que inscribuntur sunt articuli fidei quibus rudes et neophiti de vtroq; populo in ecclesia erudiunt. qui se puluerem et cinerē reputare debent. iuxta illud qd dixit abraam gen. xvij. Loquar ad dñm meū cum sim puluis et cinis. **Q**uinto cruce in ecclesia depingunt. qd siquidē fit triplici ratione. Primo ppter demonis terrorem. vt scilicet demones qui inde expulsi sunt videntes signum crucis terreat. et illic ingredi non presumant. Timēt enim dyaboli valde signum crucis. Unde iohes crisostomus. Ubique demones signū dñicum viderint fugiūt timētes baculū quo plagā acceperūt. Secūdo ppter triumphi ostensionē. Cruces enim sunt vexilla xpi et signa eius triumphi. Uñ vt ostēdatur qd locus ille xpi dñio subiugatus est. ideo ibidē cruce depingunt. Nam et apud impiam magnificentiam obseruat. vt quādo aliqua ciuitas et tradit. impiale vexillū in ea erigit. In huius figuratiōe dicit. gen. xxvij. qd iacob lapidē quem supposuerat capiti suo erexit in titulū. vix in titulū preconiale memoriales et triumphales. Tercio ppter aploz representationē. Nam illa duodecim lūaria ante cruce posita significant. xij. apostolos qui per fidē crucifixi totū mundū illuminauerūt. De igitur cruce illuminant et crismate inungunt.

De dedicatione templi

quoniam et apostoli fide passionis christi totum mundum illuminaverunt ad cognitionem. inflammauerunt ad amorem. vixerunt ad scientie nitorem quod per oleum et ad bone vite odorem quod per balsamum intelligitur.

¶ De tercio scilicet per quos prophetanatur sciendum quod ipse domus dei per tres prophetas legimus scilicet per ieroboam per nabuzardan et per antiochum. Ieroboam enim sic legitur. iij. regum. xij. duos vitulos fecit ponens unum in dan. et alium in bethel. quod dicitur domus dei. et hoc propter avaritiam fecit ne scilicet regnum ad ieroboam rediret. Per hoc significatur quod avaricia clericorum multum ecclesiam dei peraminat quod in ipsis clericis multum regnat. Hieremias. viij. A minimo usque ad maximum omnes avaritiam sequuntur. Bernus. Quae dabis michi de numero prelatorum quod non magis inuigilet subditorum euacuandis mansuetis quam vicis extirpandis. Vituli sunt nepotuli quos in bethel. id est domo dei ponunt. Ecclesia etiam per ieroboam prophetanatur si ex avaricia usurariorum vel raptorum edificatur. Unde legitur quod cum quidam usurarius ecclesiam quandam de rapinis et usuris construxisset. episcopus ad eius dedicationem multis precibus inuitavit. Cum igitur episcopus cum suo clero officium consecrationis ageret. vidit post altare diabolum stantem in cathedra in habitu episcopali. Qui dixit episcopo. Quare ecclesiam meam consecras. Cessa iam quia ad me iurisdictionis eius pertinet quia de usuris et rapinis edificata est. Cum ergo episcopus inde cum clericis territus fugeretur. diabolus continuo ipsam ecclesiam cum grandi strepitu destruxit.

¶ Nabuzardan sicut legitur. iij. regum. xxv. domus dei combussit. Nabuzardan autem princeps coquo significatur illos qui gula et luxurie dediti sunt qui de ventre suo deum fecerunt. secundum quod dicit apostolus. Quorum deus venter est etc. Quasi autem venter deus dicitur. Dicitur hugo de sancto victore in suo claustrali dicens. Solent diis templa construere. altaria erigi. ministri ad seruiendum ordinari. immolari pecudes. thura cremari. Deo siquidem ventri templum est coquina. altare mensa. ministri coeci. immolare pecudes carnes coere. fumus incensorum odor sapientiarum.

¶ Rex antiochus qui fuit superbum et ambitiosus domum dei polluit et prophetanatur. sicut legitur. i. mach. i. Per quem significatur quod superbia et ambitio que vigent in clericis qui non appetunt potestatem sed preesse. multum ecclesiam dei contra minant. De quorum superbia ambitione dicit bernus. Honorati incedunt de bonis domini qui tamen domino honorem non deferunt. Unde his que quotidie vides meretricis nitor. histrionicus habitus. regius apparatus. Unde aurum in frenis et sellis et calceis. et plures calcaria quam altaria fulgent. Et sicut per tres prophetas

nata extitit. ita per alios tres dedicata et consecrata fuit. Dedicationem enim primo fecit moyses. secundo salomon. tercio iudas machabeus. Per quod insinuat quod in dedicatione ecclesie debemus habere humilitatem que fuit in moyse. sapientiam et discretionem que fuerunt in salomone. vere fidei confessionem que fuit in iuda.

¶ Secundo videndum est de consecratione siue dedicatione templi spiritualis quod templum sumus nos scilicet congregatio omnium fidelium quod construitur ex lapidibus viuus. i. per. ij. Tanquam lapides viuus superedificati etc. Ex lapidibus politis. Unde cantatur. Lapsosus presuris ex politis lapides etc. Ex lapidibus quadris. Quatuor enim latera lapidis spiritualis sunt. fides. spes. charitas et operatio que equalia sunt. quia ut dicit gregorius. quantum credis tantum speras. quantum credis et speras. tantum diligis. quantum credis speras et diligis tantum operaris. In hoc quidem templo altare est cor nostrum. super quod altare tria debent deo offerri. Primum est ignis dilectionis perpetue. Leviticus. vi. Ignis scilicet dilectionis erit perpetuus. et nunquam deficiet in altari scilicet cordis. Secundum est incensum orationis odoriferum. i. paral. vi. Aaron filius eius adolebit incensum super altare olocaus stomachis et thymiamatis. Tertium est sacrificium iustitie quod sacrificium consistit in oblatione penitentiae et in olocauso dilectionis perfecte. et in vitulo carnis mortificate. De his psalmus. Tunc acceptabis sacrificium iustitie oblationes et olocausa: tunc imponet super altare tuum vitulos. Templum autem spirituale quod sumus nos ad similitudinem templi materialis consecrat.

¶ Primo enim summus pontifex scilicet christus hostium cordis clausum inuenies. ter circuit. dum peccatum oris. cordis et operis ad memoriam eius reducat. De hoc triplici circuitu dicit ysaias. xliij. Sume cibum tharaz quo ad primum. circuitum ciuitatem cordis scilicet quo ad secundum. meretricem obliuionis tradita quo ad tertium.

¶ Secundo ipsum hostium cordis clausum ter percutit: ut sibi aperiat. Percutit enim ipseus cor ictu beneficii. psilij et flagelli. De qua triplici percussione dicit prouer. i. quantum ad malos. Extendi manum meam etc. hoc quantum ad collata beneficia. Desperastis omnino psilium meum. hoc quantum ad inspirata psilia. Et increpationes meas neglexistis. hoc quantum ad illata flagella. Vel ter percutit dum rationalem mouet ad peccati cognitionem. concupiscibile ad dolorem. irascibile ad peccati vindictam et ad ipsius detestationem.

¶ Tertio ipsum templum spirituale ter aqua intus et extra debet irrigari. Hec autem trina irrigatio est trina lacrimarum interiorum vel aliquando exteriorum effusio. Ades enim sancti viri. ut dicit gregorius. de

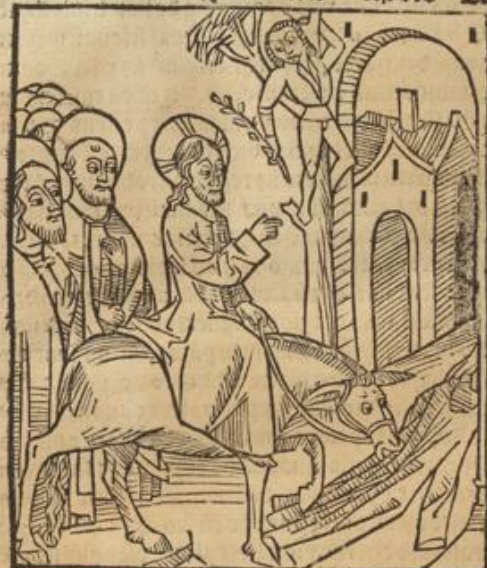
B i

Domínica in ramispalmarū

lore afficitur p̄siderando vbi fuit. vbi erit. vbi est. z vbi nō est. Tbi fuit inq̄t in pctō. vbi erit in iudicio. vbi est: in miseria. vbi nō est in glia. Dñi ergo interiores vel exteriores lacrimas fundit p̄siderando sc̄z q̄ fuit in pctō z de ipso rōnem reddet i iudicio. tūc istud tēplū iam semel aqua asp̄gitur. Dñi aut̄ p̄ miseria in qua est ad fletū p̄pungitur. tunc sc̄do aqua dirigit. Dñi p̄ glia in qua nō est lacrimas fundit. tūc tertiā aquā asp̄git. Hinc aut̄ aque admiscētur vinū. sal z cineres q̄ cū his lacrimis debem⁹ h̄re vinū spūalis exultationis. sal matūre discretionis. z cineres p̄funde humilitationis. Uel per vñū limpharū intelligit̄ hūilitas xp̄i quā habuit in carnis susceptiōe. Vñū em̄ limpharum est verbū humanatū. Per salē intelligit̄ sanctitas sue vite q̄ est oibus p̄dimentū religionis. Per cinerē intelligit̄ ei⁹ passio. His igit̄ trib⁹ cor nostrū asp̄gere debem⁹. sc̄z hūilitas incarnationis p̄ qd̄ p̄nocemur ad hūilitatē. exēplo sue p̄uersionis. p̄ qd̄ informemur ad sanctitatē. z mēoria passionis p̄ qd̄ incitemur ad charitatē. Quarto scribit̄ in hoc tēplo cordis spūale alphabetum siue spūalis scriptura. Hec aut̄ scriptura q̄ ibi scribit̄ triplex est sc̄z dicamina faciēdoz. testimonia diuinoz hūilitatē. accusatio pp̄rioz delictoz. De his trib⁹ roma. ij. Cū em̄ gētes q̄ legē nō h̄nt naturalr ea q̄ legis sunt faciunt eiusmodi legē nō h̄ntes ipsi sibi sunt lex q̄ oñdunt opus legis scriptū in cordibus suis. Ecce primū. Testimoniū readente illis p̄sentia ipsoz. Ecce sc̄dm. Et inter se inuicē cogitant. nō accusantiū. vel etiā defendentiū. Ecce tertiū. Quarto debēt pingi cruce. i. a. s. i. u. m. penitētie austeritates q̄ quidē dñi inungi z igne illustrari. q̄ nō solū ferēde sunt patiēter. s̄ etiā libenter. qd̄ significat̄ p̄ vnctionē. z ardēter. qd̄ significat̄ per ignē. Vñ bern. Qui morat̄ in timore crucē xp̄i portat patiēter. Qui p̄ficit in spe portat libēter. Sed q̄ p̄summat̄ in charitate amplectitur iam ardentē. Itē. Multi vidēt cruce n̄ras. s̄ nō vidēt vnctiones n̄ras. Qui ergo in se bibit veretēpiū ad honorē dei dedicatū erit dign⁹ panē in quo xp̄s habitet p̄ gr̄am. vt tandē in eo habitare dign⁹ p̄ gloriā. Ad ipse nobis p̄stare dign⁹. Qui viuit z regnat deus per omnia secula seculoz. Amen.

Explicit legenda aurea siue lombardica hystoria iacobi de voragine episcopi ianuenfis.

Sequuntur legende post corpus vo
luminis pro maiori vtilitate adiucre.
Dñica in ramispalmarū dxxix A

Hodie sancta mater ecclesia duas p̄cessiones solemniter recolat. Prima fuit qua iudei a monte oliueti vsq̄ in hierlm cū ramispalmarū z oliuarū z cū magnis canticis ip̄m associauerūt. Et ista p̄cessio fuit magne reuerentie z honoris. Et hanc resp̄sent. recollat in hodierno euangelio. Sc̄da p̄cessio fuit qua iudei christū a hierlm in montē caluarie cū magnis obprobrijs z irrisomb⁹ deduxerūt. Et iste fuit ignominie magne z doloris. Et hanc resp̄sent. recollat in euangelio passionis hodierno. Circa primā p̄cessionem quatuor sunt videnda. Primo a quib⁹ ista p̄cessio sit facta. q̄ nō est facta a magnis aut diuitibus: sed a pueris z paup̄b⁹. Vñ d̄: in euangelio hodierno. Prima aut̄ turba strauerūt vestimenta sua i via. Dñi em̄ pueri z paupes xp̄m p̄cessionarij deducebāt p̄bet z p̄incipes xp̄i morē tractabāt. Simples em̄ z paupes xp̄o adhibebāt. Vñ xp̄s de oib⁹ d̄: aut̄ vñ solū sc̄z Zachēū habuit amicum. Vñ luce xix. Xp̄s de oibus porētib⁹ vñ solū sc̄z centurionē habuit. Vñ math. viij. De oibus sapiētib⁹ vñ solū sc̄z nicodemū habuit. Joh. ij. Vñ i. cho. in. i. Videte vocationē vestrā fr̄es q̄ nō multi sapiētes sc̄dm carnē. nō multi potētes. nō multi nobiles: sed qui stulti sunt mūdi elegit dñs: vt p̄fundat sapiētes. Sc̄cūdo vidēdum est quare tristis vadens ad mortē tantū honorē recipere vo-